

MUZIKA

Piše Ksenija ZEČEVIĆ

NADA KOLUNDŽIJA I DRUGOVI

Postoji li u Beogradu muzička ilegala? Naš kritičar odgovara potvrdno i navodi primer grupe muzičara vezanih za Studentski kulturni centar, za smrznute studente bez love za kino, kafu ili pivo...

Jedno prehladno, maglovito zimsko veče, i nesvakidašnja diskografska promocija u beogradskom Studentskom kulturnom centru.

SKC je impozantna zgrada; zdanje koje obećava sve duhovne neviđenosti ovog velikog sveta. SKC poseduje i najlepšu koncertnu dvoranu u našem glavnom gradu. To je dvorana, u kojoj, u trenucima iznenadnih slabosti (kajih se već sada stidim, i koristim ovu skromnu priliku da ih proglasim za nazadne i prevaziđene), poželim da imam dugu, belu čipkanu haljinu, i da se nađem u nikad doživljenom vrtlogu stotine parova, valcera, omamljenih pogleda i strasnih šapata. To je to.

Ali bal je završen: posle ubedljivo dugačkog marša vojske Ljubiše Ristića, u sali već miris i reljefnost prostora „socijalističkog pozorišta“. Došlo je novo doba. Nova era.

U ovo hladno, bezizlazno veče, atmosfera je otišla stepen dalje. Sloboda je izvojevana. To je raščišćeno. I raščišćavaće se. Evo nama muzike novorođene u novorođenoj slobodi. Posle slobode naš izbor je samoća. To je taj stepen dalje. Iako smo napredovali, meni je hladno: ne znam da li je to zbog zime.

Promocija novih, i u nas, jedinstvenih ploča. Mrak u sali. Iz zvučnika ozbiljan glas. Sve teče mirno. Ozbiljnost i svečanost narušava povremeno kikot publike. Ona je, legitimisala se činom kikota, pomalo staromodna i nezainteresovana.

U potpunom mraku naše zavisno izgubljene balske dvorane, nije bilo onih kojima je ova besplatna audio reprezentacija bila namenjena. Muzičari nisu došli. Oni već godinama zaobilaze SKC. Boje se da ne budu iskompromitovani. Naglo i nepopravljivo.

U sali su bili jedino naši smrznuti studenti. Bez love za kino, kafu ili pivo, polustrplji-

vo su gutali muzičke i vanmuzičke poruke. Sve za jedan topli kutak.

Ansambli za drugu novu muziku, grupa Opus 4, Nada Kolundžija, Miodrag Lazarov Pas-hu, Miroslav Miša Savić, Vladimir Tošić, Milimir Drašković, grupa „Interaction“, tvrde suprotno. Tvrde da mi, svi zajedno, ništa nismo razumeli. Tražili smo na pogrešnom mestu muziku. Sve je tu. Poenta je u „samokomunikaciji“. Po sistemu „uradi sam“. „Kreativno i oslobođeno ja“ prelazi u ofanzivu.

Potcenjujemo sve što ima veze s tobom, jer se bavimo isključivo sami sobom!

To samouživanje u jedinstvenoj i neponovljivom samom sebi, moto je i cele edicije od četiri ploče (četvrti sa grupom free jazza „Interaction“ još je u izradi). To je i rezultat nesvakidašnje saradnje između redakcije SKC-a i Diskosa.

A to je ujedno i moto čitave jedne generacije muzičara. Mladih. Iz predgrađa beogradskog muzičkog života jasno i nedvosmisleno stiže njihov program: „To je osnov jedne ja-kreativnosti, jedne kreativnosti višeg stupnja — oslobođenog i netaknutog ega. Objektiviran, ovakav ego, ima za predmet jednu suštinu čija se priroda u kategorijalnoj ravni, zasniva na supstituciji kategorije savršenog. Budući nepostojeće (u lažnoj i istorijski iskrivljenoj svesti umetnost je privid), savršenstvo je surogat slobode duha, stvaralačkih moći čoveka i načina mišljenja. Naprotiv, nova koncepcija stvaralačkog jeste suma onih tenzija u duhu koje ne teže savršenstvu... na planu oblikovanja njen vrhovni princip jeste samosvojsnost i samoproduktivnost...“

Kratko i jasno.

Najozbiljnije ostvarenje celog tog pokreta jeste poduhvat Nade Kolundžije sa snimcima sonata i interludija, kao i „Music for Marcel Duchamp“ Johna Cage-a. Nada je dobitnica međunarodnih nagrada za svoja istraživanja u oblasti izvođenja moderne muzike za klavir (ovaj album sadrži muziku za preparirani klavir), i zna tačno koji joj je cilj: premijera Cage-ovih dela nije samo premijera određene muzike. To je pre svega veliki korak u jedan savim nov način mišljenja; nov život.

Na drugoj strani „Ansambli za drugu novu muziku“ predstavlja pravi zaokret u našoj izvođačkoj praksi. Zreli, sigurni i samosvesni. Bilo bi logično da postanu izvor inspiracije mnogim kompozitorima.

Za sve vreme svog dugogodišnjeg rada ovi muzičari iz SKC-a bili su nekako obeleženi ljudi. Prognani iz zvaničnog muzičkog života. Ne ulazeći u bilo kakvu estetičku raspravu o vrednostima njihove muzike, činjenica ostaje: jedna cela generacija, po kratkom postupku je jednostavno odstranjena. Njih nema tamo gde se o sudbini muzike odlučuje. Njihova umetnost je u ilegali.

Izdržljivi, istrajni, i pored svakodnevnih zamki koje mogu navesti nepažljivog na sudbonosni greh, oni nisu umorni. Svežiji su no ikad.

Godine, međutim, prolaze tako lepo, temperamentno. Moraćemo da porazmislimo već i o preparatima protiv bora. Sam SKC više nije dovoljan.

Recimo, da su ove ploče, možda prvi pravi preparati. Recimo.